

**I Semester B.H.M./B.C.A. Examination, Nov./Dec. 2015**  
**(Freshers and Repeaters) (CBCS)**  
**(2014-15 and Onwards)**  
**LANGUAGE SANSKRIT – I**  
**Meghadutam, Grammar and Comprehension**

**Time : 3 Hours**

Max. Marks : 70

**Instructions : 1) Answer in Sanskrit, Kannada or English.**

2) Question No. I, V and VI should be answered in **Sanskrit** only.






॥. द्वयोः प्रश्नयोः उत्तरं लिखत ।

(2×10=20)

ಯಾವುದಾದರೂ ಎರಡು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ:

**Answer any two of the following :**

१) मेघं प्रति यक्षेण कथितम् मार्गं वर्णयत ।

ಯಕ್ಷನು ಮೋಡಕೆ ವಿವರಿಸಿದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿ.

Describe the route narrated by Yaksha to the cloud.

२) मेघदूते विद्यमानानां पर्वतानां वर्णनं कुरुत ।

ಮೇಘದೂತದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪರ್ವತಗಳ ವರ್ಣನೆ ಮಾಡಿರಿ.

Describe the mountains narrated in Meghadutam.

3) कालिदासस्य देशकालकृतीः अधिकत्य प्रबन्धं लिखत ।

ಕಾಳಿದಾಸನ ಜೀವನ, ದೇಶ, ಕಾಲ, ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಬಂಧ ಬರೆಯಿರ.

**Write an essay on the life, date and works of Kalidasa.**

III. त्रयाणां श्लोकानां अनुवादं कृत्वा भावं विवृणु ।

(3×4=12)

ಯಾವುದಾದರೂ ಮೂರು ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಅನುವಾದಿಸಿ ವಿವರಿಸಿ:

**Translate and explain any three of the following :**

1) तां चावश्यं दिवसगणनातत्परामेकपत्नीं

अव्यापनामविहतगतिर्द्रक्ष्यसि भ्रातुजायाम् ।

आशाबन्धः कुसुमसदृशं प्रायशोह्यज्ञनानां

सद्यः पाति प्रणयिहृदयं विप्रयोगे रुणद्धि ॥

- 2) अद्रेः श्रङ्गं हरति पवनः किंस्विदित्युन्मुखीभिः  
दृष्टोत्साहश्चकितचकितं मुधसिद्धाङ्गनाभिः ।  
स्थानादस्मात्सरसनिचुलादुष्पतोदद्वुखः खं  
दिङ्नागानां पथि परिहरन् स्थूलहस्तावलेपान् ॥

3) नीपं दृष्टवा हरितकपिशं केसरैर्धर्घरूढैः  
आविर्भूतप्रथममुकुलाः कन्दलीश्चानुकच्छम् ।  
जग्धवारण्येष्वधिकसुरभिं गन्धमाघ्राय चोर्व्याः  
सारङ्गस्ते जललवमुचः सूचयिष्यन्ति मार्गम् ॥

4) वक्रः पन्था यदपि भवतः प्रस्थितस्योत्तराशां  
सौधोत्सङ्गप्रणयविमुखो मा स्म भूज्जयिन्या:  
विद्युदामस्फुरितचकितैस्तत्र पौराङ्गनानां  
लोलापाङ्गैर्यदि न रमसे लोचनैर्वञ्चितोऽसि ॥

5) जालोद्रीर्णेष्वपचितवपुः केशसंस्कारधूपैः  
बन्धुप्रीत्या भवनशिखिभिर्दत्तनृत्योपहाराः ।  
हर्म्पेष्वस्याः कुसुमसुरभिष्वध्वखेदं नयेथा:  
लक्ष्मीं पश्यल्ललितवनितापादरागाङ्कितेषु ॥

#### IV. द्वयोः ससन्दर्भं विवृणुत ।

ಯಾವುದಾದರೂ ಎರಡು ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂದರ್ಭ-ಸಹಿತ ವಿವರಿಸಿ:

**Annotate any two of the following :**

- 1) याज्वा मोघा वरमधिगुणे नाधमेलब्धकामा ।
  - 2) रिक्तः सर्वो भवति हि लघुः पूर्णता गौरवाय ।
  - 3) आमन्द्राणां फलमविकलं लप्स्यसे गर्जितानाम् ।
  - 4) संलक्ष्यन्ते सलिलनिधस्तो यमात्रावशेषाः ।

$$(2 \times 4 = 8)$$



V. संस्कृतभाषया उत्तराणि लिखत ॥

(5×1=5)

ಸಂಸ್ಕृತದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ:

### **Answer in Sanskrit :**

- a) पञ्चानां लिङ्गविभक्तिवचनानि लिखत ।

1) अनिलैः	2) तस्याः
3) मुखानि	4) कीर्तिम्
5) वायुः	6) विधिना
7) भवतः	8) पन्था:

b) पञ्चानां लकार पुरुषवचनानि लिखत ।

(5×1=5)

- |               |                   |
|---------------|-------------------|
| 1) उत्पश्यामि | 2) गीयते          |
| 3) ब्रज       | 4) स्नपयतु        |
| 5) शक्ष्यति   | 6) प्रक्षिष्यन्ते |
| 7) अभ्यवर्षत् | 8) स्यात् ।       |

VI. इमं परिच्छेदं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत ।

(5×2=10)

त्रेतायुगे सुराणामसुराणां च महायुद्धः प्रादुरभूत यस्मिन् देवास्तु पराजिताः । ततस्ते विष्णुमुपसृत्य साहाय्यं यथाचिरे । तान् अनुशोचन् भगवान् अब्रवीत् – “युष्माकं आगमनकारणं मे विदितमेव । बः अभीष्टपुराणमार्गं अहं ब्रवीमि । अस्ति कश्चित् राजर्षिपुत्रो पुरञ्जयो नाम । तस्मिन् मम पौरुषस्यैकदेशं विन्यस्य युष्मच्छत्रून्सर्वान् हनिष्यामि । तत्सर्वेऽपि यूयं पुरञ्जयस्य साहाय्यप्राप्त्यै यत्लं कुरुध्वम्” इति । ततः ते विष्णौः सकाशात् पुरञ्जयं उपगम्य अब्रुवन्, “भोः यशस्विन् क्षत्रिय, अस्मच्छत्रुविनाशाय भवत्सहायं उपलब्धं वयमत्रागताः । तेन अस्मदागमनं विफलीकर्तुं नार्हति भवान्” इति ।

पुरञ्जयः अब्रवीत्, - “यदि, भवत्स्वामी देवेन्द्रः स्वस्कन्धयोः मां वोद्धुम् अभ्युपगच्छति तर्हि अहमपि समरे भवदीरीन् योत्स्ये” इति ।

देवेन्द्रः वृषभरूपमाश्रित्य स्वकुदि तं नृपं निधाय समराङ्गणं निनाय । अस्मिन् युद्धे पुरञ्जयः असुरान् हत्वा कक्षत्स्थः इति नाम लेभे ।

प्रश्नाः

- 1) देवा: किमर्थं विष्णुं उपसृत्य साहाय्यं ययाचिरे ?
  - 2) विष्णुः किं उपायं सूचितवान् ?
  - 3) पुरञ्जयः देवान् किं प्रत्यवादीत् ?
  - 4) इन्द्रः कस्य रूपम् अश्रितवान् ?
  - 5) पुरञ्जयः कथम् ककुत्स्थः अभवत् ?